

Quickscan flora en fauna

Renovatie boerderij Huis Deelen 6, Heesch

Projectnummer: 5615.1
Datum: 21-12-2016
Projectleider: G.M.C.P. Kersten
Opgesteld: C.E. Onnes & Y. Horstink

De voormalige oude woonboerderij Huis Deelen 6 wordt omgevormd tot een nieuwe woonboerderij. Voor de realisatie van deze ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan natuurwetgeving en -beleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

De eerste stap in deze toetsing is de quickscan flora en fauna. De quickscan richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de mogelijke consequenties vanuit de natuurwetgeving en -beleid. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenoemde ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Methode

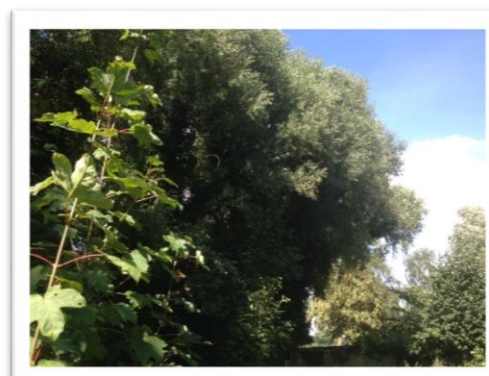
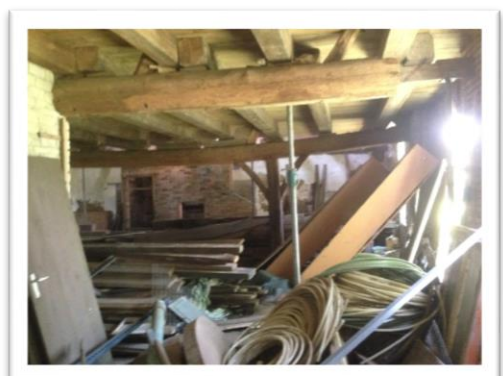
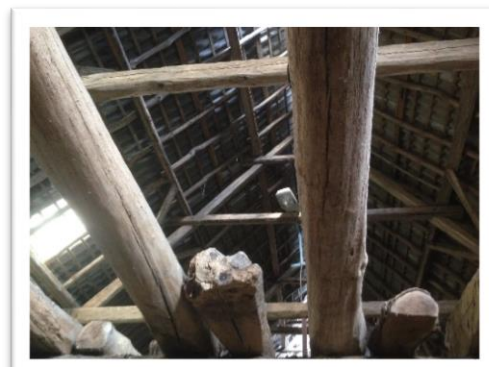
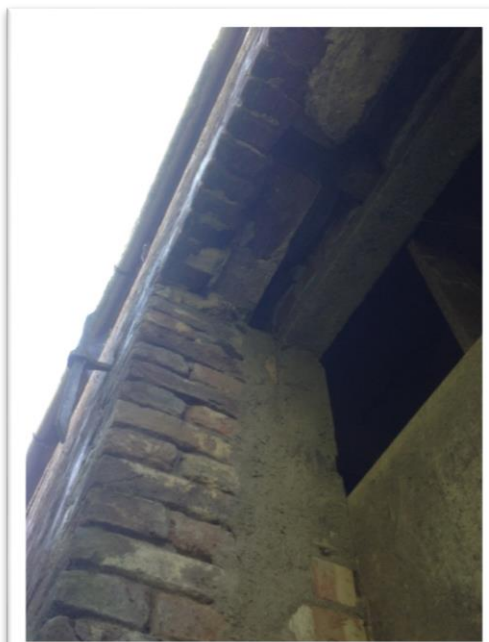
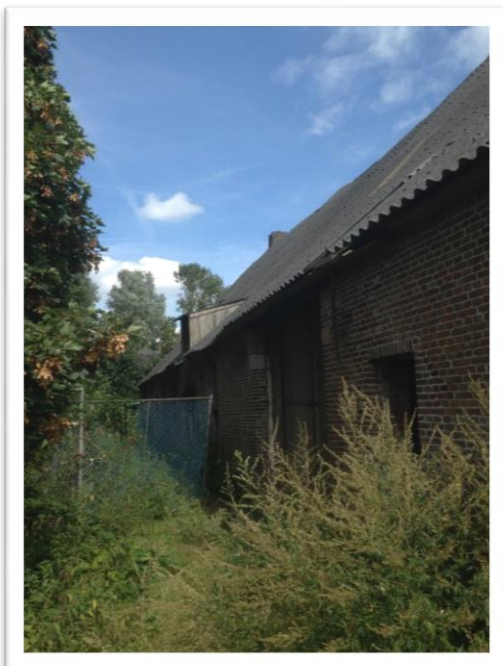
Op basis van een eenmalig veldbezoek en een bureaustudie is de situatie beoordeeld op de geschiktheid voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is uitgevoerd op 1 september 2016 door C.E. Onnes, ecologisch adviseur bij Eelerwoude. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Tevens zijn belangwekkende soorten genoteerd.

Huidige situatie en ontwikkeling

Huis Deelen 6 ligt in de provincie Noord-Brabant. In het westen is 's-Hertogenbosch gelegen en in het noorden ligt de plaats Oss. Dichterbij is de plaats Heesch in het noordoosten en de Donzel in het oosten. Ten oosten van de Donzel is een groot natuurgebied de Maashorst gelegen bestaande uit bossen en heideterreinen. De omgeving van het plangebied bestaat uit landbouwgrond met enkele bosschages en bomenrijen. Het huis Deelen 6 wordt zelf omgeven door ruigte- begroeiing met brandnetels, diverse grassen en bijvoet. Ten westen van de voormalige boerderij staat een rij bomen met o.a. enkele oude wilgen, esdoorn en zomereik. Voor de boerderij is een rij met lindes. De boerderij zelf is in zeer vervallen staat. Het dak bestaat uit golfplaten, de muren zijn op sommige plekken oude muren waar een tweede muur tegenaan gebouwd is. Op sommige plekken zit ruimte tussen deze muren, op andere plekken is deze ruimte met cement dichtgemaakt. De ramen zijn kapot en enkele deuren

zijn tevens beschadigd. De zolderruimte is gedeeltelijk open (in het achterste deel van de schuur).

De voormalige woonboerderij wordt gerestaureerd en daarmee in oude staat hersteld. Hiermee wordt de voormalige woonboerderij weer bewoonbaar gemaakt. Hiervoor vinden grote restauratiewerkzaamheden plaats aan muren, dak, deuren, ramen etc. Het omliggend groen wordt mogelijk verwijderd bij deze werkzaamheden.

Afbeelding 1. Impressie plangebied

Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 gebieden worden beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998. Op ruim 12 kilometer afstand ligt het meest nabijge Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de aard van de ruimtelijke ontwikkeling worden negatieve effecten op beschermde natuurwaarden van het Natura 2000-gebied niet verwacht. Er is geen aanleiding voor een verdere toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied en het omliggende gebied maken geen deel uit van het Nederlands Natuurnetwerk (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur). Nadere toetsing is niet aan de orde.

Beschermde soorten en effecten Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). De wet verbiedt onder meer om beschermde soorten te verstoren, doden, vervoeren, bezit en handel. Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig of u werkt conform een gedragscode.

De beschermde soorten zijn verdeeld in vijf beschermingsniveau's:

- licht beschermde soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet);
- middelmatig beschermde soorten (tabel 2 van de Flora- en faunawet);
- zwaar beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet);
- vogels;
- vogels waarvan de nesten het hele jaar zijn beschermd.

Op basis van het veldbezoek kan worden geconcludeerd dat het plangebied slechts voor een beperkt aantal beschermde soorten van belang is. Dit betreft: enkele licht beschermde soorten, vleermuizen, algemene vogelsoorten en de jaarrond beschermde kerkuil. Andere beschermde soortgroepen worden op basis van het aanwezige leefgebied niet in het plangebied verwacht. Dit betreft strikt beschermde planten, vissen, amfibieën, reptielen, libellen, vlinders en ongewervelde. Voor deze soorten is geen geschikt leefgebied aanwezig en/of de locatie ligt te geïsoleerd.

Nieuwe Wet natuurbescherming

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet gaan op 1 januari 2017 op in de nieuwe Wet natuurbescherming. Naast een wijziging van het bevoegd gezag van het rijk naar de diverse provincies betekent dit ook een meer rechtstreekse doorvertaling en interpretatie van de Europese richtlijnen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast worden andere lijsten met beschermde soorten gehanteerd. Meer dan in de huidige Flora- en faunawet moet in de nieuwe natuurwet inzicht worden gegeven in het

voorkomen en de verspreiding van beschermde soorten op populatieniveau, zodat de effecten van voorgenomen ontwikkelingen en activiteiten kunnen worden getoetst aan de (gunstige) staat van instandhouding (GSvl) van de betreffende soorten. Afhankelijk van het beschermingsniveau van de soort moet de GSvl worden getoetst op lokaal, regionaal of landelijk niveau.

Licht beschermde soorten (tabel 1-soorten Flora- en faunawet)

In het plangebied kunnen verscheidene licht beschermde soorten zoogdieren en amfibieën voorkomen. Dit betreft soorten zoals egel, mol, konijn, diverse (spits)muisensoorten, marterachtigen, groene kikker, bruine kikker, gewone pad. Tevens komen in de omgeving enkele licht beschermde flora soorten voor zoals brede wespenorchis, gewone dotterbloem, grasklokje, grote kaardenbol, kleine maagdenpalm en koningsvaren. Betreffende flora soorten zijn niet waargenomen in het plangebied en kunnen op basis van het veldbezoek uitgesloten worden.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling, een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Recent is bekend geworden dat provincie Noord-Brabant besloten heeft de vrijstelling, zoals deze gold voor de tabel 1 soorten van de Flora- en faunawet, voor kleine marters (hermelijn, wezel en bunzing) niet meer afgeeft voor de Wet natuurbescherming. Dat betekent dat deze soorten net als alle andere 'nationaal' beschermde soorten (art. 3.10 Wnb) beschermd zijn, en negatieve effecten op hen ontheffingsplichtig zijn. Er zijn tot nog toe geen gedragscodes die maatregelen weer geven om rekening te houden met deze soorten. Mogelijk komen die er wel. Ook is niet bekend welke onderzoeksinspanning noodzakelijk is om een goed beeld te krijgen van de populatie, zodat effecten juist ingeschat worden. Over het voorkomen van kleine marters is weinig bekend. Marters leven op allerlei plekken in Nederland, maar komen vooral voor in cultuurlandschappen. Hun leefgebied kan uit allerlei elementen bestaan, zoals bosschages, struwelen, hagen, rondom greppels en sloten, langs akkers en weilanden (maar soms ook in deze gebieden), rondom erven, bij rommelhoekjes en ook wel in (bij)gebouwen. Voor de verspreiding volgen ze voornamelijk lijnvormige elementen. De soorten lijken prima in staat nieuwe gebieden te koloniseren, en kunnen vaak op niveau van erven (hermelijn, wezel) voorkomen. Aangenomen wordt dat de planlocatie onderdeel uit kan maken van het leefgebied van de kleine marters wezel, hermelijn en bunzing. Nader onderzoek naar wezel, hermelijn en bunzing is hierdoor noodzakelijk.

Middelmatig beschermde soorten (tabel 2-soorten Flora- en faunawet)

In de omgeving van het plangebied zijn diverse middelmatig beschermde zoogdiersoorten, plantensoorten, amfibieën en reptielen bekend.

In de omgeving van het plangebied is de eekhoorn bekend (NDFF, 2016). De eekhoorn komt voor in bosgebieden, houtwallen en tuinen in de omgeving van bosgebieden.

Mogelijk gebruikt de eekhoorn het plangebied incidenteel als foerageergebied. Er is echter voldoende (geschikter) foerageergebied voorhanden in de omgeving van het plangebied zoals diverse bosschages. Er zijn verder geen nesten van eekhoorn vastgesteld in het plangebied.

Tevens zijn de alpenwatersalamander en de levendbarende hagedis bekend uit de omgeving (NDFF, 2016). Waarnemingen van deze soorten komen uit het natuurgebied de Maashorst. De levendbarende hagedis komt vooral voor in heideterreinen. Geschikt leefgebied ontbreekt in het plangebied.

De alpenwatersalamander komt voor in poelen, sloten en kleine geïsoleerde wateren. Het landhabitat bestaat bij voorkeur uit bossen of extensieve graslanden met kleine landschapselementen zoals heggen en houtwallen welke als geleidend element dienst doen. Een alpenwatersalamander heeft een actieradius van 400 meter.

Waarnemingen zijn vooral bekend uit de Maashorst. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend (NDFF, 2016). Geschikt voortplantingswater ontbreekt in het plangebied en de directe omgeving. De alpenwatersalamander wordt dan ook niet verwacht in het plangebied.

In de omgeving van het plangebied zijn het prachtklokje, steenanjer, tongvaren en waterdrieblad bekend. Betreffende soorten zijn niet waargenomen in het plangebied en kunnen op basis van het veldbezoek en het ontbreken van geschikte standplaatsen uitgesloten worden.

Zwaar beschermde soorten (tabel 3-soorten Flora- en faunawet)

In de omgeving van het plangebied komen diverse zwaar beschermde amfibieën en zoogdieren voor (NDFF, 2016). In de omgeving van het plangebied komen de amfibiesoorten heikikker, kamsalamander en rugstreeppad voor. De heikikker komt voor in voedselarme waterpartijen zoals vennetjes. Geschikt habitat ontbreekt in het plangebied. Waarnemingen van de heikikker komen voornamelijk voor in het gebied de Maashorst. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend. De kamsalamander komt voor in bosrijk en kleinschalig landschap. Voortplanting vindt plaats in poelen, vijvers en matig voedselrijke vennen. Het landhabitat bevindt zich tot 100 meter van het voortplantingswater. Geschikt voortplantingswater ontbreekt in de directe omgeving van het plangebied. Waarnemingen van de kamsalamander zijn voornamelijk afkomstig uit de Maashorst en bij bossen nabij Schijndel, Veghel, Rosmalen en Nuland. Waarnemingen in de omgeving van het plangebied ontbreken. De soort wordt op basis van habitat en verspreidingsgegevens niet verwacht.

De rugstreeppad komt voor op terreinen met een uitgesproken pionierkarakter. Het habitat bestaat uit laagbegroeide tot volledig onbegroeid terrein met ondiepe wateren en een veelal extreem microklimaat. De soort komt voor in de Maashorst en nabij Nuland. De waarnemingen liggen op een afstand van meer dan 5 kilometer. Geschikt habitat ontbreekt in het plangebied maar zou bij bouwwerkzaamheden kunnen ontstaan. Echter is de afstand tussen de huidige populatie en het plangebied te groot waardoor niet verwacht wordt dat de rugstreeppad in staat is om het plangebied te koloniseren. De soort wordt dan ook niet verwacht in het plangebied.

In de omgeving van het plangebied kunnen diverse vleermuizen voorkomen zoals o.a. gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouwbewonende en/of boombewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouwbewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boombewonend en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In de oude woonboerderij is op veel plekken een tweede muur gebouwd waardoor ruimte tussen de twee muren is ontstaan. Op sommige plekken is deze goed toegankelijk voor vleermuizen. Bij renovatiewerkzaamheden kan dan verstoring optreden van vleermuizen. Daarnaast zouden in de oude wilgen hollen kunnen zitten welke door boombewonende vleermuizen gebruikt kunnen worden. Indien deze bomen gekapt worden kan er tevens verstoring optreden. Nader onderzoek is noodzakelijk om vast te stellen of vleermuizen voorkomen in het plangebied (zowel met betrekking tot bomen als tot de woonboerderij) en hoe het plangebied gebruikt wordt door de vleermuizen.

Bij de uitvoering van vleermuisonderzoek moet gewerkt worden conform het vigerende 'Vleermuisprotocol' dat door het Ministerie van Economische Zaken is goedgekeurd en wordt gehanteerd door het Netwerk Groene Bureaus. Het vleermuisonderzoek kan slechts in een beperkte periode van het jaar worden uitgevoerd. Het onderzoek moet bestaan uit:

- 2 bezoeken tussen 15 mei - 15 juli en;
- 2 bezoeken tussen 15 augustus en 1 oktober en;
- tussen de bezoeken zit in de regel 20 dagen.

Afhankelijk van wat wordt aangetroffen bij het nader onderzoek kan dit consequenties hebben voor de planning en wijze van de uitvoering van werkzaamheden. Daarnaast kunnen zogenaamde compenserende en mitigerende maatregelen nodig zijn.

Vogels

In het plangebied komen algemene broedvogels voor, zoals merel, houtduif, holenduif en gaai. In de oude woonboerderij zijn enkele oude nesten aangetroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn alleen mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Dit dient te worden vastgesteld door een ecooloog.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nestlocaties het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.

Tijdens het veldbezoek is een vaste rust- en verblijfplaats van een kerkuil vastgesteld. De Kerkuil is een typische standvogel. Eenmaal gevestigd in een gebied blijven ze er zitten. De kerkuil broed in schuren en nestkasten en heeft vaak meerdere vaste rust- en verblijfplaatsen in zijn leefgebied. De staat van instandhouding van de kerkuil is matig gunstig. De soort komt verspreid voor in Nederland en door het werk van diverse uilenwerkgroepen zijn ze in de laatste decennia toegenomen. De populatiegrootte wordt vooral bepaald door de muizenstand (voedselaanbod) waardoor er een fluctuatie in aantallen ontstaat.

De waargenomen kerkuil zat in de zolder in het noordelijk deel van de oude woonboerderij. De kerkuil werd hier waargenomen met een grote hoeveelheid braakballen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil en de functionele leefomgeving vallen onder de bescherming van de Flora- en faunawet (RVO, 2014). Er is sprake van een aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving (het leefgebied, ofwel territorium), als de handelingen een negatief effect hebben op de voortplanting in het gebied, of wanneer het territorium er door niet meer gebruikt kan worden. De instandhouding van het territorium dient gegarandeerd te blijven. Het is derhalve noodzakelijk nader onderzoek te verrichten naar het voorkomen van kerkuil. Hierbij moet bepaald worden welke functie de locatie heeft binnen het territorium van de soort en hoe de activiteiten hierop effect hebben. Aanvullend kan beoordeeld worden of er sprake is van aantasting van het territorium, of dit voorkomen kan worden met alternatieven, compenserende of mitigerende maatregelen en of er een ontheffing noodzakelijk is voor de handelingen.

Andere vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden op basis van habitat niet verwacht.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Conclusie

Nader onderzoek kerkuil en vleermuizen

Het plangebied wordt gebruikt door de kerkuil en mogelijk door vleermuizen. Nader onderzoek naar deze soorten moet vaststellen hoe het plangebied gebruikt wordt, of negatieve effecten kunnen worden voorkomen door alternatieven, compenserende of mitigerende maatregelen, en of er een ontheffing Wet natuurbescherming (per 1 januari 2017) noodzakelijk is voor de handelingen.

Nieuwe Wet natuurbescherming: ook nader onderzoek kleine marters

De kerkuil en vleermuizen blijven als Vogelrichtlijn en respectievelijk Habitatrichtlijn soorten ongewijzigd zwaar beschermd in de nieuwe Wet natuurbescherming. Door decentralisatie hebben zich daarnaast op provinciaal niveau wijzigingen voorgedaan met betrekking tot de andere 'nationale' soorten. Dit heeft ertoe geleid dat kleine marters niet meer vrijgesteld zijn in Noord-Brabant. Als gevolg hiervan zijn deze soorten beschermd, en moet ook naar hen nader onderzoek uitgevoerd worden, zodat eventuele effecten op deze soorten bekend worden.

Literatuur

- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland*, - *Nederlandse fauna* 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Utrecht: KNNV.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*. SDU Uitgeverij, Den Haag
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004). *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). *Soortenstandaard Kerkuil. Tyto alba*. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle.

Natura 2000: - www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

Soortinformatie: - www.zoogdiervereniging.nl

- www.sovon.nl

- www.ravon.nl

- www.libellennet.nl

Waarnemingen: - ndff-ecogrid.nl

Begrenzing plangebied

Huis Deelen 6, Heesch

Adviseur ecologie: C.E. Onnes Projectnummer: 5816.1 Datum: 8 september 2016

Eelerwoude
Klaart het: 11dekg-gebied

BIJLAGE 2 – VERSPREIDINGSKAART KERKUIL

Verblijfplaats Kerkuil

Huis Deelen 6, Heesch

